

Előleges jelentések a múlt nyáron az erdélyi Muzem-egylet választmányának megbízásában tett ásvány-földtani kirándulások eredményeiről.

1. **Dr. Koch Antal egyet. tanáré.** Van szerencsém jelenteni, hogy z 1875. évben megkezdett földtani kutatásokat Kolozsvár közelebbi és távolabbi vidékén a múlt nyáron is folytattam: névszerint a még igen hiányosan ismert Kalotaszeg átkutatására 9 napot fordítottam, egy kirándulást Dongóra, egyet a Bükk erdőn át Túrta tettem, Mócs vidékét pedig Torma Károly tanár úr társágában látogattam meg. Ezen kirándulásokról újra gazdag (5—600 darabból álló) kőzet- és kővület-anyagot hoztam magammal, mely eddigelé alig volt képviselve gyűjteményeinkben. Ezen évben egyúttal elértem nagyjában azon kitűzött czélmot, miszerint Kolozsvár vidékét geológiai tekintetben eléggé behatóan megismerjem s hogy az ezen vidéken előforduló érdekes tárgyak is méltóan képviselve legyenek gyűjteményünkben. Most már hozzá láthatok az 5 év alatt tett észlelések leírásához s Kolozsmegye nyugoti fele geológiai térképének kidolgozásához s bátor lesznek annak idejében ezen részletes jelentésemet a muz.-egyleti szakosztály elé terjeszteni.

2. **Dr. Primics György tanársegédé.** A tks Muzem-Egyletnek számomra kiutalványozott segély-összegnek s megbízó-levelemnek kézhezvétele után azonnal, 1879. évi június hó 8-án, megkezdtem körutamat, és pedig a következő rendben:

1. Kisbánya és Muntyele-mare környékének kellő földtani megismerése szentpontjából, fölmentem Kisbányától kezdve a Járापatakán egészen az asszonyfalvi havas északnyugoti oldalán lévő meredek szorulatig; bejártam az asszonyfalvi havast La-Koliba nevű sztináig, innen a Gergelen, Muntye-Agrisolui, Piatra-Incalicata, Felső-Fülei és Kisbányai havasokon át visszajöttem A.-Járába. A. Járából Bikalat és Szurduk faluk környékén tettem kirándulást, Muntyele-marét azonban kedvezőtlen időjárás miatt be nem járhattam. — E vidéken eszközölt kirándulásaim alkalmával 31. drb. kőzetet gyűjtöttem össze, többnyire oly példányokat, a melyek eddig a muz.-egylet gyűjteményében képviselve nem voltak.

2. A. Járából tulajdonképeni működésem főterére, a Fogarasi havasok környékére mentem. Fogarásból mint központból bejártam: a) Fogarásnak az Olt folyón túl Galatz falu határában föllépő fiatal 3-ad kori területét; b) Ó-Sinka, Uj-Sinka, Pojana-Merului és Holbák vidékét, s meglátogattam Uj-Sinka s Pojana-Merului határaiban lévő jelenleg műveléssel föl hagyott ércbányákat, valamint Holbák s Vulkán közt levő „Concordia“ nevű köszénbányát; c) Bejártam Sebes patak tájékát egészen Oláhország határáig, s megnéztem a Bärcaza-folyó forrás vidékén nem rég műveléssel felhagyott Galenit- s Sphalerit keverékét tartó ércbányákat; d) Átkutattam Copocsel s Berivói faluk felett emelkedő magaslatokat; e) Felmentem Récse-patakán az oláhországi határig s Breaza patakán jöttem le.

Porumbákról mint központból a következő vidékeket jártam be: Árpás, Kerczesora, s F.-Porumbák feletti hegyeket, s meglátogattam a Butyán, Laita s Negeri csucsokat.

Frékről pedig bejártam Szurult, Rakovicza, A.-Sebes, F.-Sebes, Porcesd s Boicza környékét, s ezzel a Fogarasi havasokban eszközölt kirándulásaimat be-

fejeztem, hogy mily eredménnyel, arról a részletes jelentés fog tanuskodni — E hegységben tett kirándulásaim eredménye:

1)	66	dr. kőzet	} Porcsed vidékéről
2)	24	„ ásvány	
3) vagy	60	„ kőből és	
4) „	300	„ halfog	

3. N.-S z e b e n vidékén kirándultam Michelsbergre (Kis-Disznód.) s ennek patakán fölfelé Rosengarten hegyen át Riu-Satului-ig mentem, s innen a havasokon át a Resinári völgyön jöttem vissza.

4. A Szász-Sebesí havasokban bejártam Szászcser, Laáz, Kápolna, Sugág, Teu, Bisztra, Csibán s Prigon környékét és a Sebes folyó mentében jöttem vissza.

5. Dr. Koch Antal egyetemi tanár urtársaságában meglátogattam a Piskí átellenében lévő Aranyi hegyet, s közösen nagy mennyiségű Szabóit és Pseudobrookit s egyéb ásványokat szedtünk össze.

6. Voltam Déva, V.-Hunyad, Gyalár, Bujtur s Hátszeg vidékén, s

7. végtére a Retyezátot jártam be. — Mindezen helyeken gyűjtöttem:

1)	47	db. kőzetet
2)	14	„ ásványt és
3) vagy	200	„ kővületet.

Összes kirándulásaim eredménye tehát:

1)	144	db. kőzet
2)	38	„ ásvány
3) vagy	260	„ puhány-kőből és
4) „	300	„ halfog.

A kőzetek Dr. Herbich által használt nagyságban és módja szerint vannak alakítva. Az összegyűjtött anyagnak tudományos átdolgozása folyamatban van, s csak ennek befejezése után lesz szerencsém a mlts. Muzeum-Egyletnek részletes jelentésemet is benyújtani.

Mielőtt ezen dióhéjba szorított, s csupán csak a főbb tényeknek megemlítésére szorítókozó előleges jelentésemet befejezném, nem mulaszthatom el a tks. Muzeum-Egyleti választmány előtt is őszinte köszönetemet nyilvánítani mindazoknak, kik fáradságos utam megkönnyítésén segítettek. És itt első sorban föl kell említenem mlts. Girsik János jószágigazgató urat, ki a fogarasi erdőhivatalt rendeltileg utasította segédkézadására; T. Adriányi Arnold fogarasi erdőmester urat, mint ki a fennebbi rendelet folytán kerületbeli összes erdő-öröknek meghagyta, hogy kirándulásaim alkalmával kalauzoljanak és mindenben segítségemre legyenek; T. Fikker Béla erdőmester urat Szász-Sebesen, mint ki mind erdővédjeit, mind kerületbeli erdő-tanyáit rendelkezésemre bocsátotta. Tudomány iránti szeretetből szíves fogadtatásomért főtiszt. Simon Jenő ferenczrendi házfőnök urnak Fogarason, T. Kriszán Juszti jegyző urnak Freken, és Filts János vas-műfőnök urnak Govásdián is kell köszönetet mondanom.

3. **Mártonfi Lajos tanárjelölté.** Alólirott a tks. muz.-egyleti választmánynak f. 1879. évi június hó 7-kén 61. szám alatti határozata folytán földtani kirándulásokra lettem kiküldve. — E kirándulások eredményéről a következőkben van szerencsém beszámoló jelentésemet röviden megtenni.

Földtani kirándulásaimnak különösebben 4 gócpontja volt: Sz.-Somlyó, Zsibó-vidéke, a Rézhegység és ennek déli határán a Körösvölgye.

1. Sz.-Somlyó vidéke nem csak az erdélyi muzeum gyűjteményében nem volt képviselve, de földtani szempontból általában incognita terra vala. Alólirott már a megelőző években meglehetősen mennyiségű és minőségű anyagot hoztam onnan össze, ez anyagot f. év nyarán tett kirándulásaimon annyira szaporítam, hogy Sz.-Somlyó vidékéről most már

50	— ásvány és kőzet	} kövület
150	— mediterrán	
20	— congeria	
1	— diluvialis	

összesen 211 drb. van rendezve és kiállítva az erd. muz. egylet gyűjteményében.

2. Dr. Hoffmann Károly budapesti főgeológus ur szíves utmutatásai mellett alkalmam volt a Zsibó vidéki régiebb harmadkori képződményeket is megnézni. Ez alkalommal nem mulasztám el Dr. Koch Antal egy. tanár ur által a megelőző években e helyeken gyűjtött anyagnak pótlását, kiegészítését eszközölni. Zsibó vidéken gyűjtöttem:

15	db. kőzet
50	db. eocän
15	db. oligocän

összesen 70 db. kőzet és kövület példányt.

3. A Rézhegységben különösen a Rutilnak előfordulását figyeltem meg s a lehetőleg összegyűjtöttem e ritkábban előző ásványnak minden ott talált darabjait. Ásványokat, kristályos palákat, szarmát emeletű kőzeteket és kövületeket gyűjtöttem e vidéken mintegy 60—80 darabot.

4. A Körösvölgyében Élesd-, N.-Bárod vidéke, a Jád-patakának völgye és a pesterei-barlangot kell különösebben fölemlítenem. Élesdről tömör mészköveket, levéllenyomatokat; — N.-Bárodról az ottani szénbánya termékeit, harmadkori kövületeket; — Jádpatak völgyéből kristályos palákat gyűjtöttem. — Kiválóan meg kell emlékezni azon két igen szép ősemmlős koponyáról, melyeket a pesterei barlangból hoztam. Ezek egyike az *Ursus spelaeus* nagysága, a másik *Hyaena spelaea* ritkasága miatt érdemel figyelmet. — Körösvölgyi kirándulásom eredménye 24 drb. kőzet példány, 2 ősemmlős koponya, számos harmadkori kövületek, levéllenyomatok.

A gyűjtött anyag feldolgozását saját kötelességemnek ismervé el, annak teljesítését részben már meg is kezdtem s ezt a kolozsvári orvos-természettudományi társulat közelebbi szakülésén fogom nyilvánosságra hozni (a jelen számban.)

Mielőtt beszámoló jelentésemet bezárnám, szíves kötelességet teljesítek, midőn a tks. muz.-egyleti választmányának, — mint megbízómnak — továbbá Dr. Hoffmann Károly, Gr. Bathány József ő méltóságának, Retezár János élesdi postamester- és Barnutz Demeter halmosdi körjegyző uraknak köszönetet mondok az anyagi segély-, illetve hazafias szíveség, lekötelező utasításaikért, melyekkel kutatásaimat lehetővé tették, elősegítették.

